

GARFFITI

W 100 lat od odzyskania niepodległości po 123 latach zaborów

W 1795 roku Zaborcy - trzy mocarstwa: Austria, Prusy (późniejsze Niemcy) i Rosja - podzielili między siebie polską ziemię i wymazali z mapy Europy nasze państwo. Chcieli Polakom narzucić swoją kulturę, zwyczaje, język i religię. Nie było polskiego rządu ani wojska, nie było stolicy. Nie wolno było używać polskiej flagi ani godła. Za mówienie w szkole po polsku dzieci były karane, a dorośli trafiali do więzienia.

Nasz naród jednak nie poddawał się. Polska - wykreślona z mapy Europy - istniała. Każde pokolenie stawiało w obronie najcenniejszych wartości, walczyło w wielkich powstaniach narodowych, które jednak kończyły się klęską. Aż nadszedł długo oczekiwany dzień...

Pierwsza wojna światowa (1914-1918) osłabiła państwa zaborcze, dzięki czemu możliwa stała się odbudowa niepodległego państwa. Po 123 latach niewoli, rozbiorów i obcego panowania, w końcu 1918 roku odrodziło się państwo polskie. Marzenia pokoleń stały się rzeczywistością. Niepodległa Polska odrodziła się w ciągu zaledwie trzech tygodni. To niezwykle tempo zaskoczyło ówczesnych obserwatorów wydarzeń politycznych w Polsce i Europie.

KALENDARIUM

7 października	ogłoszenie niepodległości Polski przez Radę Regencyjną.
25 października	powołanie rządu Józefa Świeżyńskiego.
30 października	Polska Komisja Likwidacyjna w Krakowie przejęła władzę w Galicji Zachodniej.
1 listopada	wybuchły polsko-ukraińskie walki we Lwowie.
3 listopada	nastąpiła kapitulacja Austro-Węgier.
6 na 7 listopada	powstał w Lublinie Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej z Ignacym Daszyńskim na czele.
9 listopada	po abdykacji cesarza Wilhelma II proklamowano w Niemczech republikę.
10 listopada	powrócił do Warszawy Józef Piłsudski, komendant I Brygady Legionów, internowany od lipca 1917 r. przez Niemców w Magdeburgu.
11 listopada	w lasku Compiegne pod Paryżem podpisano zawieszenie broni będące kapitulacją Niemiec i kończące I wojnę światową.

Na wieść o powrocie Piłsudskiego, Ignacy Daszyński wraz z całym rządem 11 listopada przyjechał do Warszawy. Tego samego dnia Józef Piłsudski otrzymał z rąk Rady Regencyjnej władzę wojskową i rozpoczął konsultacje z przedstawicielami stronnictw politycznych w sprawie utworzenia koalicyjnego rządu. Od rana trwało rozbijanie niemieckiego garnizonu i przejmowanie przez Polaków budynków władz i urzędów w Warszawie. Akcja rozbijania rozszerzyła się poza Warszawę, m.in. na Łódź, Białystok, Kalisz, Siedlce. Wieczorem Piłsudski spotkał się z przybyłymi z Lublina przedstawicielami powstającego tam Rządu Tymczasowego. Powierzył Ignacemu Daszyńskiemu misję tworzenia gabinetu. Nastąpił pierwszy dzień wolności. Niemieckie flagi zostają zastąpione polskimi.

*Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!
Łańcuch żywych kajdan stał się tym łańcuchem,
Na którym z lochu, co był twą stolicą
Lat sto, swym własnym dźwignęłaś się duchem.
Dzisiaj wychodzisz po wieku z podziemia,
Z ludów jedyny ty lud czystych dłoni,
Co swych zaborców zdumieniem oniemia,
Iż tym zwycięża jeno, że się broni.
Żadne cię miana nad to nie zaszczycą,
Co być nie mogło przez wiek twą ozdobą!
Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!
Lecz czymś największym, czym można być: SOBĄ!
Leopold Staff "Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą"*

11 listopada na ulicach wszystkich miast panowała euforia z powodu rodzącej się niepodległości.
"Niepodobna oddać tego upojenia, tego szalu radości, jaki ludność polską w tym momencie ogarnął. (...) Kto tych krótkich dni nie przeżył, kto nie szalał z radości w tym czasie wraz z całym narodem, ten nie dozna w swym życiu największej radości. Cztery pokolenia czekały, piąte się doczekało. Od rana do wieczora gromadziły się tłumy na rynkach miast; robotnik, urzędnik porzucał pracę, chłop porzucał rolę i leciał do miasta, na rynek, dowiedzieć się, przekonać się, zobaczyć wojsko polskie, polskie napisy, orły na urzędach, rozczulano się na widok kolejarzy, ba, na widok polskich policjantów i żandarmów."

("Powstawanie II Rzeczypospolitej. Wybór dokumentów")

OJCOWIE NIEPODLEGŁOŚCI

Roman Dmowski

*„Nie ma patriotyzmu bez gotowości do ofiar.
Kto chce ocalić nasz naród,
nie nadstawiając karku,
ten będzie widział
powolne jego gnicie.”*

Ignacy Daszyński

*„Gdyby ludzie pracy mogli rozporządzać
środkami do pracy, wtedy nie byłoby może
brylantów i zbytków, ale nie byłoby głodnych,
biednych i ciemnych. (...) Tylko próżniakom
byłoby wtedy źle na świecie!”*

Józef Piłsudski

*„Być zwyciężonym i nie ulec to zwycięstwo,
zwyciężyć i spocząć na laurach to klęska.
Kto chce, ten może, kto chce, ten zwycięża,
byle chcenie nie było kaprysem lub bez mocy.”*

OJCOWIE NIEPODLEGŁOŚCI

Ignacy Jan Paderewski

*„Nic tak nie wzmaga
sił przeciwnika, jak
wyrządzona mu krzywda.”*

Wincenty Witos

*„Ludowi, który jest potęgą,
wątpić nie wolno, ani rezygnować nie wolno!
Trzeba ratować Ojczyznę,
trzeba jej oddać wszystko –
majątek, krew i życie,
bo ta ofiara stokrotnie się opłaci,*

Wojciech Korfanty

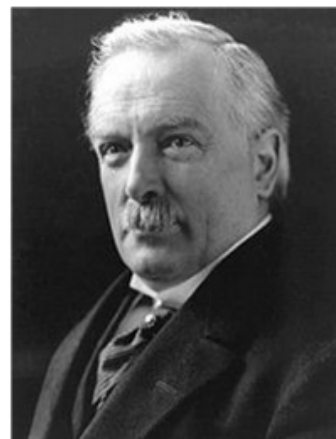
*„Zasługę mojego uświadomienia
narodowego przypisać muszę moim
profesorom w gimnazjum w Katowicach,
którzy zohydzeniem wszystkiego co polskie
i co katolickie wzbudzili we mnie ciekawość
do książki polskiej, z której pragnąłem się
dowiedzieć, czym jest ten lżony i poniżany
naród, którego językiem w mojej rodzinie
mówiłem.”*

Nie tylko Polacy chcieli wolnej Rzeczypospolitej ...

5 stycznia 1918 - David Lloyd George - premier Wielkiej Brytanii - na zjeździe związków zawodowych stwierdza konieczność utworzenia niepodległej Polski, w której znalazłyby się "wszystkie żywoły rdzenie polskie, które chcą wejść w jej skład".

8 stycznia 1918 - Czternaście punktów Wilsona – program pokojowy, przedstawiony w orędziu do Kongresu Stanów Zjednoczonych przez prezydenta USA Thomasa Woodrowa Wilsona. Postulował w nim podjęcie działań, które należałoby przedsięwziąć, by zapewnić sprawiedliwy świat po I wojnie światowej. Realizacja ich miałyby też zapobiec kolejnej wojnie światowej. Dla Polski ważny był 13 punkt, mówiący o utworzeniu na terenach zamieszkałych w większości przez ludność polską niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza.

„Stworzenie niepodległego państwa polskiego na terytoriach zamieszkałych przez ludność bezsprzecznie polską, z wolnym dostępem do morza, niepodległością polityczną, gospodarczą, integralność terytoriów tego państwa powinna być zagwarantowana przez konwencję międzynarodową”.

3 czerwca 1918 - Ogłoszona została tzw. **Deklaracja wersalska** – oświadczenie premierów państw Koalicji: Georges Clemenceau, Davida Lloyd George'a i Vittorio Orlando. Deklaracja przewidywała utworzenie „zjednoczonego i niepodległego państwa polskiego z wolnym dostępem do morza” jako jeden z warunków trwałego i sprawiedliwego pokoju oraz rządów prawa w Europie.

Wielka Czwórka konferencji paryskiej: D. L. George (Wielka Brytania), V. Orlando (Włochy), G. Clemenceau (Francja) i T.W. Wilson (USA)

14 lipca 1918 - *"...W dzień święta francuskiego, 14 lipca, odbyła się wielka parada wojsk sprzymierzonych w stolicy Francji. Wziął w niej udział batalion naszej piechoty. Pochód otwierał oddział francuski, potem szli w porządku alfabetycznym Amerykanie, Anglicy, Belgowie, Grecy, Włosi, Polacy, Portugalczycy, Rumuni, Serbowie, Czechosłowacy. Ukazanie się oddziału polskiego, entuzjastycznie witanego przez zgromadzone tłumy okrzykami: Vive la Pologne – wywarło silne wrażenie."* (Roman Dmowski)

CIEKAWOSTKI

11 listopada to symboliczna data, święto odzyskania niepodległości przez Polskę. Dzień ten ustanowiono świętem narodowym dopiero ustawą z kwietnia 1937 roku, czyli prawie 20 lat po odzyskaniu niepodległości.

Najpierw świętowano dzień niepodległości 7 listopada. Wtedy został utworzony Rząd Tymczasowy. Polska Partia Socjalistyczna obchodziła rocznicę odzyskania niepodległości tego właśnie dnia aż do 1936 roku.

Do czasu wybuchu II wojny światowej święto obchodzono tylko dwa razy - w roku 1937 i 1938.

Po wojnie Narodowe Święto Niepodległości dopiero w 1989 roku wróciło do kalendarza oficjalnych świąt państwowych.

Główne obchody, z udziałem najwyższych władz państwowych, odbywają się w Warszawie na placu Józefa Piłsudskiego. Znajduje się tam Grób Nieznanego Żołnierza. Jest to symboliczny grób wszystkich bohaterów, którzy oddali swoje życie za wolną Polskę.

Żołnierze polskiego podziemia, ale też zwyczajni polscy obywatele mimo represji starali się świętować 11 listopada podczas II wojny światowej. M.in. przystrajali pomniki i pisali na murach (np. „Jeszcze Polska nie zginęła”).

Tarnów jako pierwszy odzyskał niepodległość.

Inicjatorem ogłoszenia niepodległości Polski był Książę Regent Zdzisław Lubomirski.

Narodowe Święto Niepodległości jest dniem wolnym od pracy. Ustanowił je takim jeszcze Józef Piłsudski dla podkreślenia wagi święta i w celu swobodnego obchodzenia rocznicy. Przyjęła się tradycja, że osobiście dokonywał przeglądu pododdziałów garnizonu warszawskiego (ostatni raz w 1934 roku), odbierał defiladę i przypinał ordery co bardziej zasłużonym wojakom.

Redakcja

SZKOLNE KOŁO DZIENNIKARSKIE
Opieka: Izabela Tomczyk-Spółna, Monika Gralec
Skład: Agnieszka Bilaska